

# Matjaž Krivic: Po poteh uničevanja gozdov v Boliviji

## Borut Krajnc: 31 let s(r)amote

15. 6.–28. 7. 2023

KIBLA PORTAL

Kaj imajo 'naši' izbrisani s problematiko krčenja gozdov v Boliviji? Na eni strani politika, na drugi korporacije. Sprega politike ter domačih in tujih podjetij pri nas in v Boliviji povzroča človeške in naravne katastrofe in je osnovna definicija fašizma.

Tak duet dveh pristopov in estetik, eden v barvnih, drugi v črno-belih fotografijah, nam neposredno pokaže celovito sliko, da tako v Sloveniji kot v Boliviji vladajo politiki, ki jim ni mar za naravo niti za ljudi, ampak povezani s kapitalom in raznimi, tudi zelenimi agendami v imenu že-koga-in-česa, vzpostavljajo totalitarno oblast in manipulirajo s podatki in posledično z množicami.

Tako izbrisani kot tisti, ki jih je vladajoča politika administrativno razčlovečila, in priseljenci iz drugih delov Bolivije, ki jih vlada naseljuje v nižinske predele suhega tropskega gozda na vzhodu države, imajo skupno prav to: ljudske tragedije in ekološke katastrofe, popolno brezbržnost, celo sovražnost do sočloveka, in uničevanje narave zgolj za večje profite, ne glede na posledice do vsega živečega in bivajočega v tej ali oni državi.

Očitno Slovenija po političnem delovanju ni drugačna od Bolivije, gre le za nianse. Unipolarni svet kot enako postopanje politično-kapitalskih akterjev kjerkoli in multipolarni svet, ki dopušča še kaj drugega in tretjega. Unipolarnost kot sinonim za istost in fašizem in multipolarnost kot sinonim za različnost in demokratičnost.

### Matjaž Krivic: Po poteh uničevanja gozdov v Boliviji

Po poteh deforestacije v Boliviji sta se lansko jesen odpravila – ob podpori Društva za sonaravni razvoj Focus – tudi fotograf Matjaž Krivic in novinarka Maja Prijatelj Videmšek, z namenom dokumentirati in raziskati vzroke uničenja gozda v tolikšnem obsegu. Besedilo k fotografijam je prispevala Maja Prijatelj Videmšek, ki se je okviru reportažnega potovanja po Boliviji sestala s številnimi predstavniki različnih interesnih skupin – živinorejci, trgovci z lesom, staroselskimi skupnostmi, varuhi gozda in odločevalci.

Lansko jesen so v Boliviji požari požirali na tisoče hektarjev gozdov, namesto katerih bodo kmalu posejani soja, koruza in sirek, čez nekaj let pa bodo nanje naselili govedo. O krčenju tropskih



Matjaž Krivic: Po poteh uničevanja gozdov v Boliviji  
Borut Krajnc: 31 let s(r)amote  
15. 6.–28. 7. 2023

KIBLA PORTAL, Valvasorjeva 40, 2. nadstropje, Maribor  
Odpiralni čas: od torka do petka, od 15. do 17. ure, za skupine tudi po dogovoru (kibla@kibla.org).

gozdov v Boliviji se ne piše veliko, ker tudi v sosednji, veliko večji Braziliji pospešeno uničujejo amazonski deževni gozd. Toda intenzivnost podiranja dreves v Boliviji je tolikšna, da ima ta država tretjo najvišjo stopnjo krčenja primarnih tropskih gozdov, takoj za Brazilijo in DR Kongo.

Leta 2021 je Bolivija po podatkih okoljske nevladne organizacije Friends of Nature (FAN) izgubila skoraj 300.000 hektarjev gozdov, s čimer je po stopnji uničevanja primarnih tropskih gozdov s tretjega mesta izrinila Indonezijo. Od leta 1976 do 2021 je Bolivija izgubila 8,6 milijonov hektarjev ali 14 odstotkov vseh gozdov. Intenzivnost deforestacije se povečuje. Zvezna vlada jo podpira z zakonodajo in s proračunskim denarjem. Do leta 2025 namerava potrojiti obseg obdelovalnih površin in podvojiti število glav goveda z zdajšnjih 10,6 na 22 milijonov živali, kar pomeni približno dve glavi goveda na prebivalca.

Zemlja v Boliviji je cenejša kot v sosednjih državah, špekulacije z njo pa so zelo razširjene. V iskanju kratkoročnih dobičkov lokalni in tuji kupci prispevajo k spreminjanju tropskih gozdov v savano. Gozdni požari, za katere so krivci ljudje, so vse pogostejši, temperature ozračja se postopno zvišujejo. Skupnosti se soočajo s ponavljajočimi se sušami, onesnaževanjem vode, degradacijo tal in širjenjem novih bolezni.



Razstavo organizira Focus, društvo za sonaraven razvoj.

## Borut Krajnc: 31 let s(r)amote

Amnesty International Slovenija je v sodelovanju z izbrisanimi in s fotografom Borutom Krajncem »počastil« 30. obletnici izbrisa s portreti 19 ljudi, izbrisanih in njihovih otrok, osebnimi vpogledi v njihove izkušnje, citati upodobljenih ljudi in pojasnili, kako je izbris, ta huda kršitev človekovih pravic, zaznamovala njihovo življenje in življenje njihovih bližnjih. In nato dogodek ponovili leto kasneje, ob 31. obletnici.

Slovenske oblasti so 26. februarja 1992 iz registra stalnega prebivalstva Slovenije nezakonito izbrisale 25.671 ljudi, med njimi 5360 otrok. Posledice izbrisa so bile strahotne. Izgubili so zaposlitve ter socialno in zdravstveno zavarovanje, možnost izobraževanja, številni so bili izgnani in ločeni od najbližjih, preostali pa živeli pod vsakodneвно grožnjo izgona.

Izbrisani so zmagali na slovenskem ustavnem sodišču in Evropskem sodišču za človekove pravice, a vse doslej je bila poprava krivic zgolj navidezna: stalno prebivališče si je uspelo povrniti zgolj okoli polovici izbrisanih, številni izgnani se v Slovenijo niso mogli vrniti, številne družine ostajajo ločene ali so zaradi izbrisa razpadle. Le del izbrisanih je dobil mizerne odškodnine. Nekateri so v Sloveniji ostali brez urejenega statusa in povezanih pravic. Izbris ni bil nikoli preiskan in zanj ni nihče odgovarjal.

V razstavi se izbrisani skozi fotografsko oko Boruta Krajncja zazirajo v svoje spomine, izkušnje in odnos do izbrisa več kot trideset let pozneje. Pripovedujejo nam, da zanje izbris še vedno traja. Razstava pa vabi tudi k podpisu peticije za izbrisane.



Razstavo organizira Amnesty International Slovenije v sodelovanju z izbrisanimi.

# BIOGRAFIJE

**Matjaž Krivic** je mednarodno priznan dokumentarni fotograf, ki dolgoročno spremlja zgodbe ljudi in krajev. Že petindvajset let v svojem intenzivnem, osebnem in estetsko prepričljivem slogu beleži obličje zemlje in upodablja revnejše dele sveta, ki jih zaznamujejo tradicija, družbeni nemiri in močna navzočnost religije. V zadnjih letih se je usmeril v okoljska vprašanja in se s svojim delom zavzema za bolj zeleno prihodnost. Je dobitnik prestižne nagrade Popotniški fotograf leta 2022.

**Maja Prijatelj Videmšek** je dolgoletna novinarka *Dela*, ki se posveča okoljevarstvenim, naravovarstvenim in prehranskim tematikam ter prihodnosti kmetijstva. Njeni članki so bili objavljeni tudi v številnih najbolj uglednih svetovnih revijah in časopisih. Je soavtorica knjige *Zadnji dve* o projektu reševanja severnih belih nosorogov pred izumrtjem.

**Borut Krajnc** je dokumentarni fotograf in fotoreporter, hkrati pa deluje tudi kot neodvisni umetnik. Od leta 1991 je fotograf slovenskega neodvisnega političnega in kulturnega tednika *Mladina*. Je avtor fotografij v knjigi *Route66* ter soavtor monografije *Restart* (skupaj s fotografoma Matejem Leskovškom in Mirom Majcnom). Leta 2009 je zmagal na festivalu Slovenian Press Photo. Živi in deluje v Ljubljani. V svojih delih se osredotoča na aktualne družbeno-politične tematike. S pomočjo tako konceptualnih kot dokumentarnih pristopov raziskuje odnose med politiko in ekonomijo, ter mikro in makro razmerami v svoji neposredni okolici.